

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum fornicatio simplex sit peccatum mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

cialis inspiratio, sed de interiori dictamine rationis, quo sciuntur antiqui patres q̄ pro multiplicatione generis humani licuerit habere plures uxores de voluntate principalis, vel de consuetudine super hoc obtenta, sicut enim lex naturalis nō est scripta in codice, sed impressa in mente, sic dictamen rationis quo scitur, in quo casu lex nō adstringit, cū sit quedā legis interpretatio potest dici dispensatio, & quia est menti impressa à Deo, ideo vocatur dispensatio diuina, & sic exponit ipsemet Innocentius dictum suum, scilicet quid intelligitur per reuelationem, dicens quod ille quandoq̄ mos interdum etiam phas cen setur, vt phas referatur ad causam propter quam licuit, mos vero ad consuetudinem obtentam supposita causa, & sic patet primum, videlicet quod ante legem & sub lege Moysi licuit habere plures uxores.

11 Quantum ad secundum, scilicet an modò sub lege euangelii possit esse licitum habere plures uxores ex dispensatione Ecclesie, teneatur cōmuniter q̄ non: quia nullus potest dispensare in statu Christi, sed Christus inhi buit pluralitatē vxorum, ergo &. Quod autē inhi buerit pluralitatē vxorum apparet per illud quod dicitur Mat. 9 Quicunq̄ dimiserit vxorem suā nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur. Si ergo dimissa vxore non li cuerit aliam ducere, fortiori ratione non licebit aliam du cere obtenta prima: virtus autē rationis hæc est, vxor di missa non propter fornicationem, sed ex aliis causis per Christum reprobatis verè erat vxor vt prius. Si ergo licu isset extunc habere plures uxores, non apparet qualiter repudiatis sic vxorē non possit aliam ducere, nō obstante q̄ repudiata remaneret vera vxor, ergo pluralitas vxorū fuit per hoc sic reprobata. De repudio autem factò ex cau sa fornicationis dicitur inferius. Item Christus reduxit statum matrimonij ad modum suæ primæ institutionis, sed contra primam institutionem est pluralitas vxorum, quum à principio vna costa viri in fœminam sit conuersa & scriptura diuina testetur, quod propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhaerebit vxori suæ, non dicit vxoribus, & erunt duo in carne vna, non tres vel plures, ergo contra legem matrimonij, & vt primitus fuit in stitutum, ad quem statum per Christum fuit reductum, est pluralitas vxorum, & sic nō licet ecclesie in hoc dis pensare, & hæc rationes tanguntur extra de diuortijs, cap. Gaudemus, & illud tenetur communiter.

12 Ad istas tamen rationes quidā respōdent sic: quum enim dicitur primo q̄ Christus inhi buerit pluralitatē vxorum, dicitur quod nō in omni casu, & cum dicitur q̄ imò quia inhi buerit quod vxore dimissa altera non ducatur, ergo fortiori ratione, nec vxorerentia, non sequitur: quia a quæ ducitur vxore dimissa ducitur sine cōsensu vxoris legi timè & in eius præiudicium, non sic illa quæ ducitur de cōsensu vxoris retente.

13 Quod verò dicitur secundo q̄ cōtra primā institu tionem matrimonij est pluralitas vxorum, dicitur q̄ natu ra humana fuit primitus instituta nō solum quantum ad ea quæ sunt necessitatis, sed quantum ad illa quæ sunt perfe ctionis, & sic matrimonij institutum fuit tunc secundum statū suū optimū, à quo tamen si deficeret, nō propter hoc esset malum & illicitū: non enim quod deficit ab optimo est malum, est enim in bonis dare bonū & melius, sicut in malis malū & peius. Optimus ergo status matrimonij est vnus cū vna, sed nō est malus quando est vnus cū pluri bus si sub sit causa, non esset ergo (vt dicitur) omnino con tra rationē si quis diceret q̄ sicut Papa dispensat in solen ni voto continentie propter bonum cōmune, sicut dispensa tum fuit cū quodā monacho de genere regis Aragonij vt contraheret propter defectū hæ redum, sic dispensare possit, vt princeps habens vxorem sterilem, de qua non possit suscipere prolem ea viuentē & cōsentiēte acciperet aliam, nec minus est cōtra ius naturale & diuinū non solu re votum q̄ pluralitas vxorū, quia etsi vtrunq̄ cadat sub præcepto, non tamen indispensabiliter.

14 Prædictæ autē respōsiones nō videntur sufficere: pri ma non, quia sicut dictum fuit supra, quauis à principio forte fuerit debitū, q̄ nō duceretur secūda vxor nisi de cō sensu primæ, tamē processu tēporis postq̄ inoleuit mos ha bendi plures uxores, nō fuit hoc necesse propter obtentā cōsuetudinē de cōtrario, nec legitur requiritus fuisse con

sentus primæ vxoris, vt duceretur secūda postquam lex fuit data à Domino per Moysen, & ideo æquè licuit du cere secūda vxorem nolente prima sicut volente: propter quod cum Christus inhi buerit q̄ repudiata vxore alia ducatur, nō potest dici q̄ hoc inhi buerit, quia illa duceba tur sine cōsensu vxoris legitime, quæ per repudium non desinit esse vxor, & ideo nō licuit, quando autem duceba tur secūda nō repudiata prima, tunc ducebatur secūda de cōsensu primæ, & sic licuit, quia sicut dictum fuit, cō sensus vel dissensus primæ vxoris nihil faciebat ad hoc quod secūda duceretur vel nō duceretur postquā obten ta fuit consuetudo de contrario, & lex Moisaica hoc per misit. Inhi buerit ergo hoc Christus simul reuocās repudiū, & pluralitatē vxorum, quorū vtrunq̄ permittebatur in lege, sed extunc neutrum fuit licitum.

15 Secūda etiā ratio nō videtur sufficere, quia quauis non oporteat illud esse malū quod deficit ab optimo, tamen omne illud est malum quod deficit à debito, plu ralitas ergo vxorū in antiquis patribus ante legē & sub lege nō fuit mala, quauis deficeret ab optimo statu quo matrimonium fuit primitus institutum, vt esset solum vna vnus, quia talis conditio nō debuit esse in eorum matri monio propter necessitudinem multitudinis generis hu mani quæ plus potest fieri cū pluribus vxoribus q̄ cū vna, sed potius pluralitas talis reuocata est per Christū, & ma trimonium reductū ad primū statum vt sit vna vnus, ex tunc defectus huius conditionis debita reddit matrimo nium illicitum, imò nullum, quia secundum sententiam Domini est mœchia vel adulteriū: nec est simile de voto continentie, & de nō contrahendo cum pluribus vxori bus simul, quia spontanea obligatio voti cuiuscunq̄ ho minis nō abfoluit eum ab obligatione qua tenetur eccle siæ cuius est membrū. Et ideo si vniuersalis necessitas & vtilitas ecclesie requirat q̄ ille qui vouit sponte continen tiam cōtrahat, in tali casu votū suum nō adstringit eum quin ad præceptū Papæ debeat cōtrahere, nō habere autē plures uxores est præceptū Christi in quo nullus potest dispensare, cū Papa & ceteri prælati sint solū vicarij & mi nistri Christi, & nō domini vel legislatores, seu mutato res legis per Christum ædit.

16 Ad primū arg. dicendum q̄ nō est simile de plurali tate vxorū respectu vnus vxoris, quia vnum virū habere plures uxores nō est contra principalem finem matrimo nij, nec contra secundariū, nisi per accidens, vt dictū fuit, sed pluralitas virorum respectu vnus vxoris esset contra principalem finē, qui est educatio prolis: quia ex hoc q̄ vna mulier haberet plures maritos, sequeretur incertitudo prolis respectu patris, cuius tamen cura necessaria est in educatione prolis. Et ideo nulla lege aut cōsuetudine fuit vnquā permissum vnam vxorē habere plures viros, si cut econuerso vnum virum habere plures uxores.

17 Ad secundū patet ex dictis in corpore solutionis.

18 Argumenta in oppositum probant quod habere plures uxores non est illicitū de se, sed potuit esse licitum propter multiplicationem humani generis tempore ne cessitatis, propter paucitatem hominū adhibitis alijs cir cumstantijs: est tamen illicitum in noua lege ex prohibi tione Christi.

QVÆSTIO SECVNDÆ.

Vtrum fornicatio simplex sit peccatū mortale.

Thom. 2. 2. q. 154. ar. 2.

Secundo quæritur vtrum fornicatio simplex sit peccatū mortale. Videtur q̄ nō, quia quod potest dari ad semper potest dari ad tempus, sed mulier potest dare vi ro potestatem corporis sui simpliciter & ad semper per ma trimonium, ergo potest dare quoad tempus: hoc autē est in simplici fornicatione soluti cum soluta, ergo &c.

2 Item maius peccatū est mendaciū q̄ fornicatio sim plex, quod patet ex hoc quod Iudas qui fornicationē nō horruit cōmittere cum Thamar recusauit mendaciū cōm mittere dicens: Certe mendacii arguere nos non poterit Gen 38. sed mendacium non semper est peccatū mortale, ergo nec fornicatio simplex.

3 Item omne peccatū mortale contrariatur charitati quantum ad dilectionem dei vel proximi, sed fornicatio non

BBB

non contrariatur charitati quantum ad dilectionem dei, quia non est recte contra Deum, nec contra dilectionem proximi, quia per hoc nulli fit praxidicium, ergo fornicatio simplex non est peccatum mortale.

4. Item non omnis inordinatus vltus ciborum est mortale peccatum, ergo nec omnis inordinatus concubitus, quod maxime videtur de fornicatione simplici: & probatur consequentia, quia quod est cibus ad salutem corporis, hoc est concubitus ad salutem humani generis secundum Augustinum.

5. IN Contrarium est, quia nihil excludit à regno cælorum nisi peccatum mortale, sed fornicatio excludit à regno cælorum, & patet. 1. Corin. 6. vbi dicitur: Nolite errare, neque fornicari, neque idolis seruientes, neque adulteri, neque molles, &c. regnum Dei possidebunt, & Gal. quinto vbi dicitur: Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, &c. quæ prædicto vobis sicut prædixi, quoniam qui talia agunt regnum Dei non consequentur.

6. RESPONSI O. Aduertendū est primò quod fornicatio accipitur dupliciter. Vno modo pro omni concubitu qui nō fit cū vxore legitima, & sic includit sub se mæchiā seu adulterium. Alio modo accipitur magis strictè, videlicet pro solo concubitu quo vir nō habens vxorē accedit ad mulierē nō habentē maritum, & sic fornicatio distinguitur contra mæchiā seu adulterium, & vocatur fornicatio simplex: accipiendū primo modo fornicationem scilicet pro omni concubitu cū alia muliere quā cū vxore sua legitima non est dubium quin fornicatio sit peccatum mortale quantum ad mæchiā quā includit sub se, & prohibetur in Exodo præcepto decalogi quo dicitur, non mæchaberis, vel non adulteraberis. Ponebatur etiā in veteri lege pœna mortis vbi dicitur: Qui concubuerit cū vxore alterius vterque morietur mæchus & adultera. Si autem accipiat fornicatio secundo modo pro concubitu quo vir qui nō habet vxorem accedit ad mulierem nō habentem maritum, dicitur fornicatio simplex, & questio est magis dubia, circa quam procedetur sic: quā primò ostenditur quod omnis fornicatio simplex est peccatum, & secundo inquiretur an sit peccatum mortale.

7. Primum patet sic: omnis actus voluntarius qui non ordinatur in finem debitum, vel nō ordinatur cōuenienter in ipsum, est peccatum, sed fornicatio simplex est huiusmodi, ergo &c. Maior patet, quia priuatio debiti ordinis in actu culpam inducit. Minor probatur, quia fornicatio vel sit ad delectationem vel ordinatur ad prolem, si fiat propter delectationē nō ordinatur ad debitum finem, cum actus nō sit propter delectationē sed delectatio propter actum, vt dictum fuit prius: si verò ordinatur ad prolem nihilominus nō ordinatur cōuenienter ad hunc finem quia cū debeat proli à patribus educatio & instructio & prouiso in totam vitā, requiritur quod inter parentes sit obligatio cōmanendi simul nō solum ad horā vel ad modicum tempus, sed ad multum vel ad totū, vt sicut proles est bonum cōmune patris & matris, sic cōmuniter ei prouideatur ab vtroque, in fornicatione autē nulla est obligatio viri ad mulierem ad cōmanendum quin possint separari quando voluerint, ergo fornicatio non est actus qui cōuenienter ordinatur ad prolem, & sic patet minor, sequitur ergo conclusio scilicet quod omnis fornicatio est peccatum. Et huic attestatur, quia secundum omnē legem proles nata ex fornicatione est vituperabilis nec legitima iudicatur, quod non esset nisi secundum omnem legem fornicatio damnetur.

8. Quantum ad secundum videtur B. Augustinus sentire quod omnis fornicatio quā faciunt qui vxores nō habent cum feminis quæ viros nō habent sit peccatum mortale, & quod prohibetur illo præcepto decalogi non mæchaberis dicit enim sic super Exodum, quod sicut furti nomine cum dicitur, non furtum facies, bene intelligitur omnis illicita vsurpatio rei alienæ (non enim rapinam permittit qui furtum prohibuit, sed vtiq; à parte totum intelligere voluit quicquid illicitè rerum proximi auferatur) sic profectò nomine mæchiæ omnis illicitus concubitus atq; illorum membrorum nō legitimus vsus prohibitus debet intelligi. Hæc sunt verba Aug. quæ recitantur in decretis. 2. causa, q. 3. omnis mæchia: constat autem quod mæchia est

peccatum mortale, ergo & omnis fornicatio quæ nomine mæchiæ intelligitur, sicut nomine furti omnis illicita vsurpatio rei alienæ.

9. Non contradicendo conclusioni potest dici quod similitudo quā inducit beatus Aug. nō bene procedit: quoniam enim prohibitiō minoris mali rectè intelligitur prohibitiō maioris, & ideo in prohibitiōe furti rectè intelligitur rapina prohibita, quæ grauior est quàm furtum, tamen in prohibitiōe maioris mali non oportet quod prohibeatur minus malum, cum ergo mæchia sit minus malum quàm simplex fornicatio, non oportet quod in prohibitiōe mæchiæ (cum dicitur nō mæchaberis) intelligatur prohibita simplex fornicatio.

10. Potest ergo aliter dici quod fornicatio simplex vel est vagus concubitus ad meretricem omnibus expositam, vel est ad concubinam determinatè retentam. Si sit vagus concubitus, tunc est prohibita iure diuino vet. & no. test. dicitur enim Deut. 23. Non erit meretrix de filiabus Israel, neque fornicator de filiis Israel. vbi dicit glo. Aug. Ad meretrices accedere prohibet Dominus, quarū publicè venalis turpitudine est, quāuis quidā libri corrupti habeant venialis est turpitudine. In no. autem test. propter illud quod allegatum est in arguendo, dicitur Theff. 4. Scitis enim quæ præcepta dederim vobis per dominum Iesum, hæc est enim voluntas Dei sanctificatio vestra, vt abstinere vos à fornicatione. & Ephe. 5. Omnis fornicator aut immundus, aut auarus non habebit hereditatem in regno Christi & Dei. & in quāplurimis aliis locis sacra scripturæ dicuntur similia, in quibus condemnatur non solum vagus concubitus, sed omnis fornicatio, quāuis in autoritate Deut. non prohibetur nisi vagus concubitus, & nō concubinatus, quod fortè pro tanto fuit, quia cum sub lege liceret repudiare vxorem, matrimonium pro tunc, & in casu repudii videbatur simile concubinatus, quia sicut licet concubinam dimittere pro volūrate, sic licebat vxorem dimittere ex causis in libello repudiij cōtēntis secundum vnā opinionem, vt postea patebit. Nihilominus puto concubinatum fuisse illicitū in veteri lege. Nec obstat quod antiqui patres dicuntur habuisse concubinas, quia non vocatur concubinæ, eo quod nō essent matrimonio iunctæ, vt nunc loquimur, sed quia non erāt eque principales in regendo domū vt alix, eo quod erant ancillæ principium vxorum, & sic Agar & Getura dicte sunt concubine Abraham. Et Bala & Zelpha ancillæ Rachel & Liq dicte sunt concubine Iacob, quāuis essent legitime vxores. Item patet tertio ex approbatione iuris positivi: dicitur enim. 2. q. 1. ca. vlt. prædicandum. nosse debent talem de periurio pœnitentiam imponi debere, qualem de adulterio, de fornicatione, de homicidio voluntarie commissio, & ceteris criminalibus vitis, vbi connumerat fornicationem cum ceteris quæ sunt peccata mortalia: patet igitur quod fornicatio simplex est peccatum mortale, quia contra ius diuinum & humanū. Quod autem dicit quidam quod est peccatum mortale de se, exclusa omni lege positiva diuina & humana, nō bene intelligo, quia peccatum mortale dicitur ex eo, quia meretur mortē temporalem vel æternam, fornicatio autem simplex non meretur mortē temporalem secundum legem naturalem, quia lex naturalis nihil dicit nec nominat aliquid de morte æternæ: & ideo quod fornicatio simplex sit peccatum mortale, hoc procedit ex iure diuino in pluribus locis expresso. Nec obstat quod dicit glo. beati Amb. super illud. Tim. 3. Pietas ad omnia vitis est. Omnis summa disciplina Christiana est in pietate & misericordia, quam aliquis sequens si lubricum carnis patitur, sine dubio viuulabit, sed non peribit, hoc enim non est intelligendū quod per opera pietatis liberetur à perditione æterna ille qui lubricum carnis patitur, si in eo perseueret vsq; ad mortem, sed quia per huiusmodi opera disponitur ad hoc quod gratiam cōsequatur per quā poniteat, & per huiusmodi opera satisfaciatur de lubrico carnis commissio.

11. Ad primum arg. dicendum quod illud quod datur simpliciter potest dari ad tempus, vbi natura rei hoc patitur: sic autem non est in proposito, quia corpus coniugij quod datur in concubitu si rectè datur propter prolem, ad quā nō cōuenienter ordinatur si detur ad horam, vel ad modicum tempus, sed oportet esse obligatio-

nem inter virum & mulierem cōmanendi simul propter prolem nō solum generandam, sed etiam educandam.

12 Ad secundum argu. dicendum q̄ aliquis quandoq; horret magis peccatū veniale quā mortale propter maius incitamentum quod habet ad vnum quā ad alterū: & sic ludas mendacium horruit, fornicationem non vitans, quamuis illud mendacium fuisset perniciosum, tantū habens annexam iniuriam si promissum non redidisset, maxime si arrha quam dedit non fuit æquiualens pretio quod promisit.

13 Ad tertium dicendum q̄ fornicatio est contra dilectionem Dei in quantum prohibetur præcepto diuino in veteri & nouo testamento, vt dictum est.

14 Ad quartū dicendum q̄ sumptio cibi quantū esse de se nō est in alterius præiudicium quā sumentis, sed concubitus fornicarius est in præiudicium prolis, & nihilominus si cibus qui ordinatur ad salutē corporis scienter sumeretur in detrimentū sanitatis, esset peccatum mortale, sicut fornicatio quæ est in detrimentum prolis.

QUESTIO TERTIA.

Vtrum in veteri lege licitum fuerit viro vxorem repudiare.

Tertio quæritur de libello repudiij, vtrum in veteri lege licitum fuerit viro vxorem repudiare. Et videtur q̄ sic. Quia illud est licitum quod est secundum legē, sed repudiare vxorem erat secundum legem, ergo &c. Maior patet, quia vt dicitur Rom. 7. Lex quidem ianctā, & mandatum sanctum & iustum & bonū, & ideo licite sit quod secundum legem fit. Minor patet per illud quod dicitur Deute. 24. Si acceperit homo vxorem, & nō inuenit gratiam ante oculos eius propter aliquam fœditatem, scribet libellum repudiij, & dabit in manu illius, & dimittet eam. & Mala. 2. Quum odio habueris eam dimitte, dicit dominus Deus Israel, quare &c.

1 Itē Chrysothomus dicit super Mat. quod sicut Apostoli permiserunt secundas nuptias, ita Moyses permisit libellum repudiij, sed secundæ nuptiæ sunt licitæ, vt patet per Apost. Rom. 7. & 1. Cor. 7. ergo dare libellum repudiij fuit licitum tempore Moysi.

2 IN Contrarium arguitur sic: quia nunquam fuit licitum vxori repudiare virum, ergo nunquā fuit licitum viro repudiare vxorem. Consequentia patet, quia vir & vxor ad paria iudicantur.

3 Item duritia cordis nunquā excusat aliquem à peccato, sed libellus repudiij fuit concessus Iudæis ad duritiam cordis, vt dicitur Mat. 19. ergo non excusabat eos à peccato.

4 **R**ESPONSIO. Videnda sunt duo. Primum est, an sub lege Moysi licitū fuerit viro vxorem repudiare. Secundum est, vtrum licuerit repudiatam reconciliare.

5 Quantum ad primum est duplex opinio. Vna quod illi qui sub lege vxorem repudiabāt excepta causa fornicationis non excusabantur à peccato, quāuis non incurterent aliquam poenā legis. Et sic dicitur repudium in lege permiffum fuisse nō tanq̄ licitum, sed quia non puniebatur: permittitur enim (vt isti dicunt) aliquid quatuor modis. Vno modo permittitur aliquid quia oppositū nō præcipitur, & sic ab Apost. permittitur matrimoniu. 1. Corinth. 7. quia virginitas nō præcipitur, & hoc modo permiffio est de minori bono. Secundo modo permittitur aliquid, quia nō prohibetur præceptoricè, & sic permittuntur minora mala, vt peccata venialia. Tertio modo permittitur quicquid nō impeditur, & sic deus permittit omnia mala fieri. Quarto modo permittitur aliquid quādo nō punitur, & sic permiffum fuit in veteri lege repudium vxoris nō propter aliquod bonum maius consequendū, sicut permiffa fuit pluralitas vxorum, sed propter maius malum vitandū (scilicet vxoricidij) ad quod Iudæi promini erant propter corruptionem irascibilis: sicut & permiffum fuit eis fœnerari extraneis propter corruptionē concupiscentiæ, ne fratribus suis fœnerarentur.

6 Alia opinio est, quod quāuis repudiare vxorem sit malum absolutè, pro eo q̄ indiuisibilitas annexa est matrimonio, tamē ex permiffione diuina licitum fuit in lege veteri: & hoc confirmatur duabus rationibus, & vna autoritate. Prima ratio talis est: Lex vetus licet gratiam

non conferret, tamen ad hoc data fuit vt peccatum otien deret: per legē enim est cognitio peccati, vt dicitur Ro. 3. Si ergo repudiare vxorem peccatum fuisset, hoc eis in sinuatum fuisset per legem aut Prophetas, aliis videretur minus esse neglecti, si ea quæ sunt necessaria ad salutem non cognouissent, sed non fuit eis insinuatum per legem & Prophetas quod repudium esset peccatum, ergo &c. Secunda ratio talis est: Lex obseruata supposita gratia merebatur vitam æternam, sed lex poterat obseruari à repudiatis vxorem, cum lex nō prohiberet, sed permitte ret, ergo repudium non erat peccatum prohibens vitæ æternæ meritum. Ad idem est autoritas Chryl. dicentis, q̄ à peccato abstulit culpam quando permittit repudium. Hæc autē opinio videtur probabilior, licet præcedens sit communior. & sic patet primum.

7 Quantum ad secundum aliter est dicendum secundum primam opinionem, & aliter secundum secundam, quia secundum primam opinionem dicitur sic: quod per repudium, cum esset illicitum non soluebatur matrimonium, & ideo nō licebat vxori repudiatæ accipere alium virum, cum nunquā licuerit vni vxori habere plures viros simul, propter quod postquam vxor primo repudiata cum alio de factō contraxerat, cum non posset de iure, non poterat reconciliari propter commissum adulterium, sed antequam contraxisset reconciliari poterat. Sed hæc causa nō videtur multum efficax, quia in potestate innocentis est reconciliare nocentem, nisi lex prohibeat, cuius prohibitionis causa quæritur, nec assignatur. Secundum verò alteram opinionem, cum per repudium solueretur matrimonium, licitum erat vxori repudiatæ ducere aliū virum: postquam ergo cum duxerat non poterat reuocari ad primum, cum secundus esset vir eius legitimus, sed ante reuocari poterat, cum nullum est impedimentum reuerti ad primum, & istud est rationabilius dictum, nō tamē omnino sufficienter, quia secundum textum Deut. mulier repudiata postquā duxerat alium virum, si ab eo repudiabatur, vel si vir secundus moriebatur, non poterat reconciliari primo viro, & tamen in vtroq; casu mulier erat soluta à lege secundi viri, vnde ad istos casus nō extendit se ratio prædicta: lex tamen potuit eam facere illegitimam vel ineptam ad contrahendū seu redeundum ad primum virum ex causa in Deut. contenta, sicut ecclesia fecit multas personas illegitimas ad contrahendum ex causis de quibus ei rationabiliter visum fuit.

8 Quidam verò dicunt quod nec ante nec post reconciliari poterat in poenam viri repudiantis, vt vir non de facili repudiaret, quam nullo modo recuperare potuisset. Sed istud non bene concordat scripturæ, quæ non dicit vxorem repudiatam non posse reconciliari, nisi postquā accepisset virum alterum, vt patet Deut. 24. & Hier. 3. Secundum primam opinionem respondendum est ad duo prima argumenta.

9 Ad primum q̄ illud est licitum quod est secundum legem nō solum permittentem, sed etiam approbantem: multa enim permittit lex quæ non sunt licita ad vitandū maiora mala, & sic repudium vxoris fuit secundum legem veterem permiffum ad vitandū maius malum, scilicet vxoricidium, sed non fuit approbatum.

10 Ad secundum dicendum est quod similitudo illa nō est attendenda quantum ad omnia, sed solum quantum ad hoc quod sicut secundæ nuptiæ permittuntur propter vitandam turpitudinem fornicationis, sic repudium permittitur ad vitandū vxoricidium, quod est grauius peccatum.

11 Secundum secundam opinionem responderi potest ad argumenta secundæ partis: cum enim primo dicitur quod mulieri nunquam licuit repudiare virum, dicitur est quod non est simile de viro & muliere, quia non est adeo timendum viro q̄ occidatur ab vxore sicut vxori quod occidatur à viro, ob quam causam repudium dicitur fuisse concessum in lege euangelica, vbi par est conditio viri & mulieris in hoc casu.

12 Quod postea dicitur q̄ duritia nō excusat à peccato, verum est, tamen permiffio diuina propter duritiam facta bene excusabat: aliquid enim bene permittitur infirmis, quod non permittitur sanis, nec tamen peccarent infirmi vtentes permiffione sibi facta.